

**ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

(для слухачів курсів підвищення кваліфікації
за спеціальністю «Управління навчальним закладом»)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
(для слухачів курсів підвищення кваліфікації
за спеціальністю «Управління навчальним закладом»)

Одеса 2013

ББК- 74.5
УДК-331.86.056
П63

*Рекомендовано до друку Вченою радою ПНПУ
імені К.Д. Ушинського (протокол №2 від 26.09.2013р.)*

Рецензенти:

Задорожна Л.К., кандидат філософських наук, заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Одеського обласного інституту удосконалення вчителів.

Анєнкова І.П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки ОНУ ім. І.І. Мечнікова.

Постоян Т.Г. Загальні вимоги до виконання та оформлення кваліфікаційних робіт: методичні рекомендації для слухачів курсів підвищення кваліфікації за спеціальністю «Управління навчальним закладом» – Одеса: ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2013. – 97с.

У методичному посібнику висвітлено основні положення підготовки і проведення досліджень в межах випускної кваліфікаційної роботи, представлено вимоги до змісту, оформлення та захисту випускної кваліфікаційної роботи.

Для слухачів курсів підвищення кваліфікації за спеціальністю «Управління навчальним закладом» та керівників випускних кваліфікаційних робіт.

© ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 2013

© Т.Г. Постоян, 2013

ЗМІСТ

Зміст.....	4
Вступ.....	5
1.Вимоги до випускної кваліфікаційної роботи.....	9
2.Зміст та структура кваліфікаційної роботи.....	10
3. Педагогічний проект як форма кваліфікаційної роботи.....	16
4.Технічні вимоги до оформлення випускної кваліфікаційної роботи.....	24
5.Науковий апарат випускної кваліфікаційної роботи.....	26
6.Вимоги до стилю випускної кваліфікаційної роботи.....	31
7.Процедура захисту випускної кваліфікаційної роботи.....	34
8.Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи.....	35
Додатки.....	37
Додаток1. Тематика випускних кваліфікаційних робіт.....	38
Додаток 2. Зразок титульного листа.....	96
Додаток3. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи.....	97

ВСТУП

Курсове підвищення кваліфікації педагогічних кадрів є засобом випереджувальної підготовки педагогічних працівників до діяльності в умовах інноваційного розвитку освіти і суспільства та покликане задовольнити як професійні, соціальні й культурологічні запити педагогів, так і потреби навчального закладу щодо реалізації його програмних цілей у забезпеченні якісної підготовки школярів.

Для вільного просування фахівця у професійному освітньому просторі необхідно забезпечити максимальну гнучкість і різноманітність форм навчання.

Курси підвищення кваліфікації кадрів в галузі освіти – основна форма навчання, яка забезпечує взаємодію всіх складових системи безперервної педагогічної освіти, розкриває слухачам шляхи використання теоретичних знань у власній практичній діяльності, з метою удосконалення професійної майстерності.

Тенденції розвитку системи підвищення кваліфікації працівників освіти відображені у пріоритетних напрямках державної освітньої політики, в національній Програмі «Освіта XXI століття». Завдання систематичного підвищення кваліфікації та

перепідготовки педагогічних і керівних кадрів системи освіти зафіксована у відповідних нормативних документах.

Зміст та організація курсів підвищення кваліфікації базується на Законі України «Про освіту», Законі України «Про вищу освіту», Державній програмі «Вчитель», Національній доктрині розвитку освіти, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, Концепції 11-річної середньої загальноосвітньої школи, Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, Концепції профільного навчання в старшій школі, Наказі Міністерства освіти і науки України від 2.06.1993 р. №161 «Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», Наказі Міністерства освіти і науки України від 7.08.2002 р. №450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» та Наказу МОНмолодьспорт № 48 від 24.01.13 року Про затвердження «Положення про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів».

Результативність роботи щодо розвитку професійної компетентності педагогів багато в чому залежить від зміни самої філософії, методології методичної роботи педагогічних кадрів у міжкурсовий період та навчання на курсах підвищення кваліфікації. Розуміння курсового етапу підвищення кваліфікації як логічного продовження діяльності щодо власного самовдосконалення спрямовує педагога на активну творчу роботу під час курсів, задоволення освітніх потреб і запитів.

Курсове підвищення кваліфікації за різними формами і напрямками стимулює самоосвіту, орієнтує педагогічних працівників на відбір певного змісту неформальної освіти.

Самоосвіта суттєво доповнює знання, отримані слухачами під час курсової підготовки, сприяє цілеспрямованому, системному підвищенню рівня професійної компетентності педагогів.

Навчання на курсах підвищення кваліфікації здійснюється за професійною програмою та навчальним планом затвердженими Міністерством освіти і науки України. Структура професійної програми має загальну складову (гуманістичний та соціально-економічний навчальний цикл), функціональну складову (функціональний та

професійно-орієнтований навчальний цикл), галузеву складову (фаховий навчальний цикл).

Навчальним планом підвищення кваліфікації передбачено проходження управлінської практики та виконання випускної кваліфікаційної роботи. Проведення міні-досліджень на рівні навчального закладу, факультативів, спецкурсів, семінарів-тренінгів, апробація інноваційного методичного забезпечення навчального процесу відповідно до умов і вимог проведення педагогічного експерименту, залучає педагогів-практиків до науково-дослідної, експериментальної роботи, сприяє формуванню навичок наукової роботи. В такий спосіб набуває розвитку самоосвітня, науково-дослідна компетентність педагога і, як результат, зростає якість навчання, рівень успішності учнів, відбувається трансформація наукових ідей в освітню практику.

Водночас, наукова діяльність сприяє закріпленню, поглибленню та узагальненню знань, отриманих у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації, виробленню умінь застосовувати знання при аналізі й характеристиці педагогічних, управлінських об'єктів, процесів та явищ.

ВИМОГИ ДО ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота повинна відповідати наступним вимогам:

- актуальність тематики, її відповідність сучасному стану та перспективам розвитку психолого-управлінської, психолого-педагогічної та методичної галузі гуманітарного знання;
- критичний аналіз літератури (в тому числі періодичної, монографічної та ін.) з теми дослідження;
- дослідження проблеми і оцінка її сучасного стану;
- визначення об'єкта і предмета, мети і завдань, методів дослідження;
- визначення логіки дослідження відповідно поставленим цілям і завданням кваліфікаційної роботи;
- узагальнення результатів дослідження, обґрунтування висновків і рекомендацій.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є творчою дослідницькою роботою, яка виконується слухачем самостійно під керівництвом викладача.

Робота може виконуватись у напрямках:

- аналіз актуальних проблем за спеціальністю (управління закладом освіти), освітніх або психолого-педагогічних проблем;
- аналіз і характеристика інноваційних педагогічних систем;
- аналіз комплексу науково-методичних проблем та явищ педагогічної теорії та практики, управлінської практики (власного досвіду, навчальних закладів різного типу, району, міста).

Якість роботи, її зміст і рівень певною мірою залежать від виконаної слухачами підготовчої роботи, яку умовно можна поділити на декілька етапів:

1. Вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення рівня її дослідженості;
2. Підбір літератури, складання бібліографічного списку;
3. Вивчення літератури та інших джерел;
4. Складання плану роботи.

Після ознайомлення з загальною і спеціальною літературою складається попередній варіант плану кваліфікаційної роботи. В ході накопичення матеріалу та його систематизації план удосконалюється й корегується. Після завершення підготовчої роботи складається остаточний варіант плану.

Структура роботи

В оформленні й структурі випускної кваліфікаційної роботи існує певний стандарт, якого необхідно дотримуватися.

Випускна кваліфікаційна робота включає в себе:

- титульний лист;
- зміст;
- перелік умовних позначень або скорочень (у разі необхідності).
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний лист

Титульний лист є першою сторінкою випускної кваліфікаційної роботи і виконується у відповідності зі стандартом (див. Додаток 2).

Вступ

Вступ являє собою найбільш відповідальну частину роботи, вміщує в стислій формі (обсяг до 5% загального обсягу основної частини роботи) всі положення роботи. Тому писати вступ краще після завершення роботи, коли основна частина готова.

Складається вступ у такому порядку: актуальність теми, зв'язок з науковими програмами, програмами, над якими працює навчальний заклад, регіональними програмами, темами.

Ознаками актуальності є відображення основних завдань розвитку педагогічної науки, педагогіки школи, розвиток особистості учня, вчителя, належність проблеми дослідження до програм розвитку освіти в державі і регіоні. Обов'язкове посилення на документи: обласні, регіональні програми, «Закон про освіту», «Національну програму виховання дітей та учнівської молоді в Україні (2004 — 2013р.р.)», Конституцію тощо.

Мета і завдання дослідження вміщують головну мету і завдання роботи, формулюються чітко, зрозуміло.

Завдання визначаються згідно з метою і поставленою проблемою роботи. Їх може бути декілька, вирішення кожного – етап роботи. Завдання

визначають зміст дослідження, структуру тексту роботи.

Наприклад: 1) проаналізувати стан розробки проблеми; 2) визначити сутність і специфіку; 3) обґрунтувати систему управлінських заходів (наради, семінари); 4) експериментально перевірити ефективність методики, технології, програми...

Доцільно у вступі вказати, в який термін проходило дослідження від зародження ідеї до її теоретико-практичної розробки: «дослідження проблеми... проходило ряд етапів».

Основна частина

(до 90% загального обсягу роботи)

Може складатися з 2-3 розділів та кількох підрозділів, що завершуються висновками:

1-й розділ (обсяг до 15%) містить огляд літератури та методологію (методика та методи дослідження), має на меті опис того, яким чином автор доводить справедливості поставленої проблеми;

2-й розділ (до 40%) містить аналіз отриманих результатів з досліджуваного питання;

3-й розділ (до 35%) містить викладення конкретних заходів щодо перспектив даного питання чи проблеми. Вказується практична значущість дослідження проблеми. Наприклад: «На основі

результатів дослідження підготовлено методичні рекомендації щодо підготовки та проведення...»

Зміст роботи повинен викладатися стисло, аргументовано, уникаючи бездоказових тверджень, з дотриманням певної логіки, послідовності викладення, системності та науковості. Виклад матеріалу повинен підпорядковуватися одній провідній ідеї, що визначив автор, відповідно до певних задач роботи, розкривається зміст кожного розділу. Використання практичних доробок необхідне, але перевантажувати зміст роботи великою кількістю допоміжних робочих матеріалів недоцільно.

Викладення матеріалу ведеться від третьої особи, не перевантажуючи текст словами «ми», «вважаємо», «думаємо».

Висновки

(до 5% роботи, 2-4 сторінки)

Робота завершується загальними висновками. Висновки завершують і кожний розділ роботи. У висновках тезисно, у порядку виконання задач, викладаються найважливіші результати досліджень, це короткий виклад розв'язання дослідницької задачі.

Загальні висновки – це сукупність висновків, доведення повноти досягнення поставленої мети, посилення на результат роботи, рекомендації про

можливість практичного застосування отриманих результатів.

Список використаних джерел

У роботі використовується 20-25 джерел. Не можна включати до джерел ті роботи, на які не було посилань у тексті.

Додатки

У додаток(и) виносяться допоміжні або додаткові матеріали, які не можуть бути з технічних чи інших причин включені в основний текст. Тут можуть міститися матеріали експериментального дослідження в таблицях, діаграмах, графіках, анкети, опитувальники, програма тренінгових занять, розрахунки статистично-математичної обробки отриманих дослідних даних.

Типові помилки, яких припускаються при написанні випускних кваліфікаційних робіт:

- перенасиченість тексту цитатами, що свідчить про відсутність власного погляду на дану проблему;
- наведення в списку літературних джерел, на які відсутні посилання в роботі;
- підміна новизни актуальністю або навпаки;
- нерозрізнення об'єкта і предмета дослідження;

- включення до списку таких завдань, як «вивчення літератури з проблеми», «зробити відбір адекватних методик вивчення» і т.і.;
- невідповідність висновків із зазначеними у вступі завданнями, наприклад: визначені 4 завдання дослідження припускають 4 висновки; можливий 5-й висновок, який визначає перспективу використання отриманих результатів.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЕКТ ЯК ФОРМА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Випускна кваліфікаційна робота може бути виконана у формі педагогічного проекту.

Педагогічний проект – реалізація педагогічної ідеї, технології, методики, що розроблена педагогом (керівником), з метою впровадження в практичну діяльність кращого досвіду. Проект реалізується через:

- вибір теми;
- самостійну роботу над нею;
- індивідуальне консультування з фахівцями за потребою слухача.

Метод проектів орієнтований на самостійну діяльність слухачів – індивідуальну, групову, парну,

яку вони виконують протягом визначеного часу на курсах підвищення кваліфікації. Проективний метод вимагає рішення будь-якої проблеми на основі використання різних методів, інтегрування теоретичних знань, умінь, технологій, творчості.

Критеріальні вимоги до створення проекту:

- наявність освітньої проблеми, складність та актуальність якої відповідає навчальним запитам, життєвим потребам, інтересам учасників проекту;
- практична, теоретична, пізнавальна значущість прогнозованих результатів;
- дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми;
- структурування діяльності відповідно до класичних стадій проектування;
- створення умов для виявлення і розв'язання психолого-педагогічної проблеми (її постановка, дослідження, пошук шляхів розв'язання, експертиза та апробація версій, конструювання підсумкового проекту. Захист проекту, оцінка та впровадження);
- самодіяльний характер творчої активності;
- використання активних й інтерактивних форм і методів;
- «продуктивність» проекту: якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення, якщо практична –

результат впровадження;

- педагогічна цінність діяльності (знання, вміння, навички, моральні норми та цінності, світоглядні позиції тощо).

Робота над проектом передбачає:

- чіткий план,
- наявність задуму, гіпотези,
- чіткий розподіл завдань кожного учасника групи за умови тісної взаємодії.

№ п/п	Етапи роботи над проектом	Зміст діяльності
1.	Діагностико-прогностичний етап. Визначення теми, мети та завдань проекту	Вивчення проблем шкільної освіти, власної професії, діяльності; потреб, можливостей; оцінка дидактичних можливостей предмета, напряму діяльності за фахом, теми щодо застосування проектної технології, визначення головних проблем. Обговорення проблеми, пошук необхідної інформації, визначення мети і завдань.
2	Етап моделювання	Створення описово-структурної моделі (словесної, графічної або понятійного аналога) проекту; визначення критеріїв ефективності проекту; розробка моніторингової системи функціонування моделі (як і

		яким чином контролюватиметься та оцінюватиметься діяльність учасників проекту на різних етапах)
3	Планування	Формування програми діяльності щодо реалізації проекту, розробка плану в цілому та конкретних дій; вибір способів збору інформації, форм методів, формування уявлень про результати (форма звіту), розробка критерій оцінки результату і процес, розподіл завдань між членами групи.
4	Дослідження	Збір інформації, аналіз, вибір стратегії й тактики, робота з літературою, проведення експерименту, анкетування.
5	Етап визначення ефективності	Оцінка як самої діяльності, так і кінцевого продукту, формулювання висновків.
6	Оформлення звіту	Показники результату у формі: звіту з демонстрацією матеріалів, письмового звіту. Колективне обговорення.
7	Оцінка результатів і процесу	Колективне обговорення. Самооцінка результатів за встановленими критеріями.

Технологія діяльності слухача при створенні проекту здійснюється поетапно:

Структура проекту:

1. Назва проекту.
2. Актуальність проблеми, наукове обґрунтування.
3. Мета проекту.
4. Завдання проекту.
5. Етапи, термін реалізації проекту.
6. Забезпечення проекту:
  - науково-методичне;
  - матеріально-технічне;
  - критерії оцінки очікуваних результатів.
7. Перелік основних заходів.
8. Очікуванні результати.
9. Система організації і контролю за ходом виконання.

Опис проекту, його основних етапів, моделі є важливим чинником подальшої успішної діяльності.

Тематика проекту обирається слухачем з урахуванням нових освітніх завдань, педагогічних концепцій та парадигм, реалій сучасного життя, навчальної (управлінської) ситуації, інтересів, тощо.

Обґрунтування вибору проблеми висвітлює концептуальність, актуальність, необхідність, новизну обраної тематики.

Назва проекту включає узагальнену назву проблеми, відтворює основний зміст діяльності і визначається її кінцевим результатом.

Мета та завдання проекту повинні бути конкретизовані й спрямовані на реальний результат.

Відповідно до мети та завдань обирається тип проекту. Його характеристика подається за такими параметрами:

За кінцевим результатом: теоретичний, теоретико-практичний, практико-орієнтований.

За змістом: монопредметний, міжпредметний, надпредметний.

За кількістю учасників: індивідуальний, колективний (парний, груповий).

За тривалістю: міні-проект, короткочасний, середньої тривалості, довготривалий, лонгітюдний.

За ступенем самостійності: репродуктивно-дослідний, частково-пошуковий, дослідницький чи експериментально-дослідницький, евристичний.

За характером контактів: внутрішній, зовнішній, міжнародний.

Визначення учасників (та співучасників) проекту.

Визначення бази реалізації проекту (місця розробки та місця реалізації).

Термін реалізації проекту включає дати початку та закінчення роботи над проектом.

Прогнозований результат передбачає створення нового продукту (нові технології, методики, посібники, сценарії, плани, програми, бази даних, центри та ін.), форму його представлення.

Визначення ресурсів (людські, матеріально-технічні, фінансові, інформаційні) дозволяє чітко визначити потреби й заздалегідь спланувати можливість та шляхи їх забезпечення (або відмовитись від проекту в разі неможливості їх забезпечення).

Визначення етапів та завдань реалізації проекту зручно здійснювати за такою таблицею:

Етап	Завдання	Діяльність	Термін	Результат

Результати проекту можуть бути матеріальними (моделі, програми, плани, створення об'єднань, центрів, громадських організацій тощо) та ідеальними (нові способи дій, методи дослідження).

Оформлення результатів проекту: рукописні та друковані матеріали, відеофільм, фотографії, альбоми, комп'ютерні програми, альманахи, моделі, таблиці тощо. Їх також доцільно представити у формі таблиці:

Зміст	Форма представлення	Оцінка якості

Насамкінець, після реалізації та захисту проекту учасниками, експертом або консультантом здійснюються загальні висновки, де визначається рівень досягнення мети, якість, перспективність, надаються рекомендації щодо подальшого використання кінцевого продукту.

Моніторинг та оцінювання проекту здійснюється за критеріями, що подані у зразку бланка оцінювання:

Аспекти оцінювання	Шкала оцінювання
<i>I. Оцінка змісту проекту</i>	
1.1. Актуальність, концептуальність, обґрунтованість проблеми, відповідність завданням сучасної педагогіки	5
1.2. Відповідність мети, завдань, плану, результатів обраній темі	5
1.3. Реальність та практична чи теоретична цінність	5
1.4. Новизна, оригінальність	5
1.5. Обсяг та повнота розробки	5
<i>II. Діяльність з реалізації проекту</i>	
2.1. Самостійність, ініціативність	5
2.2. Творчість, уміння здійснити ситуативну корекцію	5
2.3. Дотримання плану чи програми діяльності	5
2.4. Розподіл обов'язків та їх виконання	5
2.5. Командність, взаємостосунки в групі	5
<i>III. Захист проекту</i>	
3.1. Якість доповіді (композиція, логіка,	5

послідовність, аргументованість, чіткість, оригінальність)	
3.2. Педагогічна техніка (культура мовлення, почуття часу, утримання уваги аудиторії, артистизм тощо)	5
3.3. Ерудованість (обсяг та глибина знань з теми, відповіді на питання, загальна культура)	5
3.4. Методика використання наочних та технічних засобів	5
3.5. Вміння оцінити власну діяльність та її результати	5
<i>IV Оцінка результатів проекту</i>	
4.1. Реальність та можливості застосування (витратність, прибутковість з позицій педагогічного менеджменту)	5
4.2. Універсальність (можливість його реалізації в різних умовах, різними категоріями)	5
4.3. Завершеність, готовність для подальшого застосування	5
4.4. Обсяг, повнота розробки	5
4.5. Якість оформлення результатів	5
Усього	100

ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Допускається оформлення кваліфікаційної роботи, педагогічного проекту в рукописному або надрукованому варіантах. Приблизний обсяг випускної роботи складає до 40-45 сторінок

рукописного тексту або до 25 сторінок комп'ютерного друку.

Стандартний лист, набраний на комп'ютері, має до 40 рядків, надрукованих через 1,5 інтервали (розмір шрифту 14 кегль). Довжина кожного рядка – 62-66 знаків, відступ абзацу - 1,25. Лист має поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм, лівє – 30 мм.

На титульному листі роботи послідовно вказується: міністерство, університет, кафедра, тема роботи, прізвище, ім'я, по батькові слухача курсів, місто і рік написання роботи.

Таблиці оформляються наступним чином.

Таблиця 1.

Назва

Текст у таблиці, як правило, на 2 кеглі менше: якщо текст оформлено 14 кеглем (шрифтом), то в таблиці використовується кегль 12.

Рисунки підписуються знизу зображення рисунка наступним чином:

...(ЗОБРАЖЕННЯ РИСУНКА)...

Рис. 1. *Назва рисунка*

Таблиці і рисунки мають наскрізну нумерацію і наводяться у тому місті, де на них у тексті робиться

посилання. Посилання на рисунки й таблиці наводяться у круглих дужках, наприклад (рис. 1) або (табл. 1).

Сторінки нумерують арабськими цифрами. Титульний лист входить до загальної нумерації роботи, але на ньому номер сторінки не вказується. Нумерація починається з другої сторінки. Сторінки вказуються у правому куті верхнього поля сторінки. Розділи мають порядкову нумерацію в межах роботи і позначаються римськими цифрами з крапкою у кінці. Вступ і Висновок не нумеруються.

В змісті роботи послідовно вказується: вступ (без номера), назви розділів і підрозділів (з відповідною нумерацією), висновки (без нумерації), список використаних джерел (без нумерації), додатки (без нумерації).

Оформлена випускна кваліфікаційна робота переплітається.

НАУКОВИЙ АПАРАТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна вимога до оформлення тексту наукових робіт полягає в точності цитування і сумлінності посилань на джерела. Ця вимога реалізується через науковий апарат роботи.

Для випускної кваліфікаційної роботи важливо дотримуватися наукового апарату, до якого належить і правильне оформлення цитат, приміток, посилань та списку використаної літератури.

Кожне висловлювання, положення, статистичний матеріал, що використовується, підтверджується посиланням на джерело, яке вказується в квадратних дужках відповідним порядковим номером і відповідає запису в списку використаних джерел. У випадку використання у тексті цитати, після неї, у квадратних дужках вказується цифра, через кому - номер сторінки.

Оформлюючи посилання, необхідно дотримуватися наступних положень:

1. У тексті роботи знак посилання ставиться:
  - а) після цитати, якщо пояснюючий текст передує їй або вставлений у середину;
  - б) після пояснюючого тексту, якщо він іде за цитатою;
  - в) після слів, яких стосується посилання при відсутності цитати.
2. Знак посилання ставлять в кінці речення, якщо його не можна віднести до конкретних слів, або в кінці абзацу, тобто в логічно виправданому місці.
3. Слід дотримуватись такої послідовності знаків при посиланні: кома, крапка з комою, двокрапка й

крапка ставляться після знаку посилання; знак питання й оклику, багатокрапка й лапки ставляться перед знаком посилання.

4. У тих випадках, коли цитата приводиться не дослівно, а в переказі, чи слухач хоче послатися на думку автора, то перед посиланням на джерело вживається скорочення «див.» (дивися).
5. Якщо дається посилання на приведену цитату з джерела, яке на цей момент не можна знайти, то перед нею вживаються слова: «Цит.за:».
6. Скорочувати слова в основному заголовку роботи, який указаний у посиланні, не дозволяється. Якщо після основного заголовку на титульному листі вказані дати, події або хронологічні рамки дослідження, то їх наводять після заголовку через кому. Кому не ставлять, якщо дати взято в дужки.
7. У підрядкових посиланнях обов'язковою є вказівка на місце й рік видання, тобто відомості про вихідні дані.
8. При повторних підрядкових посиланнях опис джерела дається в скороченій формі: вказується автор, назва, номер сторінки. Скорочення застосовуються в таких випадках:
  - а) перше і повторне посилання далі на один і той самий твір на одній сторінці;

- б) повторне посилання на цей же твір, подане на наступних сторінках;
  - в) повторні посилання на різні твори різних авторів, подані на тій самій сторінці;
  - г) первинні і повторні посилання на різні твори одного і того ж автора, подані на одній сторінці.
9. При цитуванні газет у підрядкових посиланнях вказуються їхні назви (без лапок), рік (лише цифрами), число й місяць або прізвище й ініціали автора, назва статті, рік, число і місяць. При цитуванні журналу вказується прізвище й ініціали автора, назва статті, рік, номер журналу, сторінка.

У списку використаних джерел можна виділити два основних розділи:

- 1) джерела (опубліковані документи, матеріали);
- 2) література (в алфавітному порядку із зазначенням прізвища та ініціалів автора, повної назви роботи, місця видання, видавництва (при цьому слово «видавництво» й лапки у назві видавництва опускаються), року видання й кількості сторінок.

Вказуючи джерело, взяте з журналу та газети, слід зазначити автора, повну назву статті, назву журналу, рік видання, номер, сторінку.

При складанні списку використаної літератури слід враховувати, що кожне вміщене в цей список джерело повинне бути використаним у роботі.

Допоміжні чи додаткові матеріали, які затруднюють сприйняття тексту основної частини роботи, переносяться в додатки.

Кожний додаток має починатися з нової сторінки з вказівкою в правому верхньому кутку слова «ДОДАТОК» та мати тематичний заголовок. Якщо в роботі наявні декілька додатків, вони нумеруються арабськими цифрами (без знака №), наприклад: ДОДАТОК 1.

Зв'язок основного тексту з додатками здійснюється через посилання, які вживаються зі словом «див.», наприклад: див. Додаток 1.

Джерела на іноземних мовах зазвичай розміщують за алфавітом після переліку всіх джерел на мові роботи .

Оформлення електронних ресурсів

Особливим чином оформлюються джерела, які мають статус електронного ресурсу. У переліку джерел використовуються вказівки як на електронні ресурси в цілому (електронні документи, бази даних, портали, сайти, веб-сторінки, форуми і т. д.), так і на складові частини електронних ресурсів (розділи і частини електронних документів, баз даних, порталів, сайтів, веб-сторінок, публікацій в електронних серіальних виданнях, повідомлень на форумах і т.і.). Вони мають свої особливості, наприклад:

Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті: (підсумки 10-ї Міжнар.конф. «Крим-2003») Електронний ресурс/Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша// Бібліотечний вісник – 2003.-№4.-С.43. - Режим доступу до журн.: //http www.nbuv.gov.ua /articles/200303klinko.htm

ВИМОГИ ДО СТИЛЮ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Приклади мовних кліше наукового стилю, які рекомендується використовувати при написанні випускної кваліфікаційної роботи.

Актуальність проблеми /теми, якій присвячено огляд.

У сучасній науці (якій) особливу гостроту набуває тема (яка) ...

Актуальна проблема (чого) ... не викликає сумніву.

Увагу вчених привертають питання (чого) ...

Соціальна (психологічна / педагогічна / наукова) аргументація дозволяє зробити висновок (про що) ...

Визначення робіт, що присвячені проблемі (темі).

Достатньо літератури присвячено проблемі ...

Даному питанню (проблемі, темі) присвячені наступні роботи (статті, монографії) ...

Опис основних підходів.

Серед вчених, що займаються проблемою (якою), немає єдиної концепції (чого) . . .

Можна виділити кілька підходів до вирішення проблеми...

Існує три (дві) основні точки зору на проблему. Перший підхід реалізовано в роботах (чиїх), в основі другого підходу лежить концепція (яка), третій підхід полягає в тому, що ...

У дослідженні проблеми (якої) можна виділити кілька шкіл/ напрямків/ точок зору ...

Сьогодні можна констатувати, що в педагогіці накопичені достатні (недостатні) знання про ...

Виклад сутності точок зору.

Одна з точок зору належить (кому) і полягає (у чому) ...

Друга точка зору протистоїть першій та стверджує (що)...

Цієї точки зору дотримується (хто) ...

Третій підхід представлений у роботах (чиїх) і зводиться (до чого) ...

Автор (хто) вважає (що) , ...

Автор висуває положення, концепцію, теорію (яку)

Як вважає (хто) ...

На думку (кого) ...

З точки зору (кого) ...

Сутність, основне положення (чого) складається /...полягає (у чому) .../зводиться (до чого)

Відповідно до теорії/концепції/трактування (чого), ...

Відповідно до точки зору (чиєї) , ...

Відповідно до думки (кого, про що) ...

Використання потенціалу знань про ... , дозволяє стверджувати, що сутність / структура може бути представлена наступними компонентами ....

Авторське ставлення до досліджуваних точок зору.

Згода / незгода.

Важко погодитися (з чим).

Важко прийняти точку зору (яку).

Не можна прийняти твердження (кого про що), тому що...

Можна погодитися (з чим)...

За результатами аналізу праць (кого) може бути зроблений висновок про ...

Завершуючи міркування про поняття, підкреслимо, що дотримуємося позиції ...

Оцінка.

Наведена точка зору оригінальна,/цікава,/найбільш адекватна нашому розумінню проблеми (чого)

При оцінці поглядів ...

На жаль, далеко не завжди (автори / вчені) описуючи (що)..., звертають увагу / визначають....

Мотивований вибір точки зору.

Найбільш обгрунтованою є точка зору (кого) .

Багато сучасних вчених (вказувати не менше 3 осіб) звертають увагу /описують/ визначають/ констатують). Все вищесказане, з нашої точки зору, дозволяє зробити висновок, що ...

Таким чином, можна зупинитися (на чому), так як ...

Таким чином, посилаючись на наукові погляди Іванова І.І. про структуру / сутність..., які представляють концептуальну основу дослідження, ...

Звернення до державних документів, в яких ....

Подібні твердження мають ... значення для нашої гіпотези.

Ми приймаємо точку зору (кого), виходячи з таких міркувань.

Ми вважаємо найбільш переконливими аргументи (кого).

Незаперечність доведень (кого) полягає в тому , що...

Опис результатів експериментів (кого) бачиться нам найбільш вагомим аргументом до визнання точки зору....

Результати наукового /теоретичного/ аналізу свідчать, що (хто) показував / зазначав / доводив / виділяв / узагальнював / класифікував / систематизував / структурував і т.д.

ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні атестаційної комісії, у складі не менше трьох осіб, на якому заслуховується коротка доповідь слухача та відгук керівника.

На доповідь слухачеві відводиться 5 хвилин. В доповіді необхідно відобразити актуальність, мету, завдання, основні положення роботи, основні отримані результати, теоретичні та практичні висновки, перспективи подальшої роботи.

Результати дослідження можуть бути проілюстровані графіками, схемами, аудіо- та відео-матеріалами.

Після виступу члени атестаційної комісії задають питання доповідачеві; надається слово керівнику (за умови відсутності керівника зачитується відгук); потім слухач відповідає на запитання членів атестаційної комісії за змістом виконаної роботи.

Критерії оцінювання випускної кваліфікаційної роботи

Під час захисту випускних кваліфікаційних робіт враховується самооцінка, аргументованість,

готовність до дискусії, лаконічність відповідей, спрямованість відповідей на успішне розв'язання проблеми, комунікативна гнучкість, використання ІКТ, мультимедійних засобів.

Аспекти оцінювання		Шкала оцінювання
1	Цілісність і глибина розкриття теми.	10
2	Актуальність і професійна спрямованість роботи.	10
3	Наявність методичих і практичних матеріалів з представленої теми.	10
4	Представлення передового досвіду.	10
5	Самостійність автора щодо розкриття теми.	10
6	Зміст і якісний рівень ілюстративного матеріалу (таблиці, малюнки, фото, діаграми, ін.)	10
7	Результати практичного застосування і впровадження досвід, ефективність, результативність.	10
8	Грамотність оформлення роботи. Акуратність виконання.	10
9	Наявність плану.	5
10	Наявність списку джерел	5
	Всього	100

Примітка:

Кількість одержаних балів переводиться в оцінку, яка виставляється у посвідчення:

«відмінно» - 90 балів та більше;

«добре» - 75-89балів;

«задовільно» - 60-74бали.

ДОДАТКИ

ТЕМАТИКА ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

**Для директорів та заступників директорів шкіл
з навчально-виховної роботи**

I. Філософія та соціологія освіти

1. Особливості розвитку освіти України у ХХІ столітті.
2. Освіта як чинник суспільного розвитку в глобалізованому світі.
3. Співвідношення навчання, виховання й розвитку в структурі освітнього процесу.
4. Соціальні цілі та функції освіти.
5. Актуальні проблеми соціології шкільної освіти.
6. Освіта як підсистема культури.
7. Сутнісні характеристики освітнього процесу.
8. Культуротворча та менталітетотворююча функції освіти.
9. Особистісні цінності як духовні надбання людини.
10. Особистісно орієнтоване виховання як нова освітня філософія.
11. Особистісно орієнтовані технології виховання.

12. Освітньо-виховний процес як соціокультурне явище.
13. Педагог в особистісно орієнтованому освітньому процесі.
14. Особистісно орієнтований освітній процес і проблеми становлення і розвитку особистості.
15. Шляхи реформування освіти в Україні.
16. Сутність гуманізації і гуманітаризації сучасної освіти.
17. Природовідповідність навчання.
18. Дослідницький підхід в освітньому процесі.
19. Сучасні проблеми вдосконалення навчання й освіти.
20. Виховний потенціал суб'єкт-суб'єктних відносин в освітньому процесі.
21. Філософські та психологічні засади особистісно орієнтованих технологій в освіті.
22. Дидактичні засади особистісно орієнтованих технологій в освіті.
23. Сутність і основні напрямки реформування освіти в Україні.
24. Дидактичні та психологічні засади інтерактивних технологій навчання.
25. Сучасні парадигми освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бершадский М.Е., Гузеев В.В. Дидактические и психологические основания образовательной технологии. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2003. – 256 с.
2. Бершадский М.Е. Ценности: управление формированием или искусство воспитания? / Теория и практика образовательной технологии. – М.: НИИ шк. технологий, 2004. – С. 5-47.
3. Бех І.Д. Виховання особистості / Особистісно орієнтований підхід: теоретико-психологічні засади. – К.: Либідь, 2003. – 278 с.
4. Бех І.Д. Виховання особистості / Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. Кн.2. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
5. Бойко А. Виховні суб'єкт-суб'єктні відносини вчителів і учнів // Рідна школа. – 2004. – № 4 – С. 4-9.
6. Виховні технології / Упоряд. В. Варава, О. Зоц. – К.: Ред. Загальнопед. газ., 2004. – 120 с.
7. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Совершенство, 1998. – 608 с.
8. Гузеев В.В. Образовательные технологии: от приема до философии. – М.: Сентябрь, 1996.

9. Гузеев В.В. Теория и практика интегральной образовательной технологии. – М.: Народное образование, 2001. – 224 с.
10. Гузеев В.В. Планирование результатов образования и образовательная технология. – М.: Народное образование, 2001. – 240 с.
11. Гадецький М.В., Хлебнікова Т.М. Організація навчального процесу в сучасній школі. – Харків: Ранок, 2003. – 136 с.
12. Гончаренко С., Мальований Ю. Гуманізація і гуманітаризація освіти // Шлях освіти. – 2001. – № 32. – С. 2-7.
13. Коротаева Е.В. Обучающие технологии в познавательной деятельности школьников. – М.: Сентябрь, 2003. – 176 с.
14. Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
15. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття // Педагогіка і психологія. – 2003. – № 1. – С. 6-16.
16. Концепція загальноосвітньої середньої (12-річна школа) // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004. – Ч.1. – С. 107-128.
17. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: Знание, 1989.
18. Кларин М.В. Характерные черты исследовательского подхода: обучение на основе

- решения проблем // Школьные технологии. – 2004. – № 1. – С. 11-26.
19. Мазнев О. Новий інформаційний вік: проблема навчання й освіти // Рідна школа. – 2005. – № 4 – С. 6-10.
20. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 33.
21. Пашута М.Т., Шкільнюк О.М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 118 с.
22. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
23. Порус Б.Н., Жовтан Л.В., Михайловська Г.А., Філіпова Т.В. Профільне навчання як форма і засіб особистісно орієнтованого освітнього процесу // Освіта на Луганщині. – 2003. – № 2. – С. 71-82.
24. Порус Б.Н. Проблеми особистісно орієнтованого навчання: навчання учнів за Карлом Роджерсом // Освіта на Луганщині. – 2004. – № 1. – С. 77-87.
25. Порус Б.Н. Личностная ориентация образовательного процесса: Учебно-справочное пособие для работников образования. – Луганск: Знание, 2004. – 128 с.

26. Паламарчук В.Ф. Школа учит мыслить. – М.: Просвещение, 1987. – 208 с.
27. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології. – Харків: Ранок, 2002. – 128 с.
28. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Уч. пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
29. Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с.
30. Сорочан Т.М. Управління школою – діяльність професійна. – Луганськ: Знання, 2003. – 48 с.
31. Симротюк А. Природосообразность обучения: дифференцированный или схоластический подходы? // Народное образование. – 2005. – № 1. – С. 117-24.
32. Сиротюк А.О. Природосообразность обучения // Школьные технологии. – 2004. – № 3. – С. 32-43.
33. Теория и практика образовательной технологии. – М.: НИИ шк. технологий, 2004. – 192 с.
34. Трубачева С. Зміст шкільної освіти як основа забезпечення соціалізації освіти // Шлях освіти. – 2001. – № 2. – С. 2-7.
35. Школа диалога культур: Идеи. Опыт. Проблемы / Под общ. ред. В.С. Библера. – Кемерово: «Алеф» Гуманитарный центр, 1993. – 416 с.

36. Социология: наука об обществе / Под ред. проф. В.П. Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков, 1997. – 430 с.

II. Актуальні проблеми удосконалення навчально-виховного процесу

2.1. Проблеми дидактики й теорії виховання

1. Розвиток освіти в Україні: нові ціннісні орієнтири.
2. Формування життєвої компетентності учнів у сучасних соціокультурних умовах розвитку суспільства.
3. Культурологічна компетентність педагогів та учнів як мета навчально-виховного процесу.
4. Створення психолого-педагогічних умов для соціальної адаптації підлітків.
5. Соціальна адаптація учнів на засадах педагогіки життєтворчості.
6. Валеологічна освіта й виховання школярів у контексті розвитку сучасної освіти.
7. Формування особистості громадянина на засадах надбань світової та української культури.
8. Діяльність дитячих організацій та об'єднань на сучасному етапі.
9. Особливості змісту освіти в Україні на сучасному етапі.

10. Школа як відкрита педагогічна система.
11. Психолого-педагогічний аналіз сучасних педагогічних технологій.
12. Шляхи підвищення ефективності навчання й виховання в сучасній школі України.
13. Типи й методики аналізу сучасного уроку.
14. Створення педагогічних умов для розвитку творчості вчителя (учнів).
15. Особистісно орієнтована модель виховання: досвід, проблеми, ідеї.
16. Роль сім'ї та школи у формуванні особистості школяра (організація співробітництва, досвід, проблеми).
17. Виховна система школи (проблеми, знахідки, пошук).
18. Естетичне й моральне виховання в школі (проблеми, перспективи).
19. Психолого-педагогічний аналіз діяльності школи.
20. Моніторинг якості освіти: теорія і практика.
21. Гуманізація та гуманітаризація як основа організації навчально-виховного процесу в школі.
22. Проблеми організації навчально-виховного процесу в школі на сучасному етапі.
23. Теорія та практика виховної роботи в сучасній школі.

24. Сучасні форми й методи виховної роботи в умовах модернізації освіти.
25. Формування здорового способу життя особистості.
26. Особистісно орієнтований підхід як основа організації виховного процесу.
27. Моніторинг виховної роботи в навчально-виховному закладі.
28. Нові технології виховної роботи.
29. Проблеми справедливого оцінювання навчальних досягнень учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11-17.
2. Булич Е.Г., Мурахов І.В. Валеологія. Теоретичні основи валеології: Навч. посіб. – К.: ІЗМН, 1997.
3. Гадецький М.В. Організація навчального процесу в середній школі: Навчально-методичний посібник / М.В. Гадецький, Т.М. Хлебнікова. – Харків: Ранок, 2003. – 136 с.
4. Гараджа В.Н. Свобода совести в общеобразовательной школе // Педагогика. – 1996. – № 4.
5. Дидактика современной школы: Пособие для учителей / Б.С. Кобзарь, Г.Ф. Кумарина,

- Ю.А. Кусый и др. Под ред. В.А. Онищука. – К.: Рад. шк., 1987. – 351 с.
6. Дидактика средней школы / Под ред. М.Н. Скаткина. – М.: Просвещение, 1982. – 319 с.
  7. Довідник заступника директора: накази, наради, моніторинг, аналіз. – Х.: Основа, 2006. – 176 с.
  8. Життєві кризи особистості: Наук.-метод. посібник: У 2ч. – К.: ІЗМН, 1998. – 360 с.
  9. Закон України “Про освіту”, 1999 // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004. – Ч.1. – С. 25-58.
  10. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг.ред. О.В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
  11. Конституція України. – К., 1996.
  12. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
  13. Леднев В.С. Содержание образования. – М.: Высш. шк., 1989. – 224 с.
  14. Лозко Г. Релігієзнавство та українознавчі дисципліни // Рідна школа. – 1997. – № 1.
  15. Мирский З.М. Заметки о гуманитарном образовании // Человек. – 1995. – № 6. – С. 154-166.

16. Мистецтво життєтворчості особистості: Науково-методичний посібник: У 2ч. – К., 1997. – 392 с.
17. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / Під заг. ред. О.І. Локшиної. – К.: К.І.С., 2004. – 160 с.
18. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. КікTENKO, О.М. Любарська та ін., За заг.ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
19. Педагогіка / За ред. М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 527 с.
20. Психологія і педагогіка життєтворчості. – К.: ІЗМН, 1996. – 792 с.
21. Рубцов А., Юдин Б. Повне ориентиры гуманитарного образования // Человек. – 1995. – № 2, 3, 4.
22. Савченко А. Від людини освіченої до людини культури / Цінносні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів // Рідна школа. – 1996. – № 5, 6.
23. Семья: социально-психологические и этические проблемы: Справочник. – К.: Изд-во полит. лит-ры Украины, 1990. – 254 с.
24. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.

25. Толстых А.В. Гуманитаризация образования и актуальные проблемы эстетического воспитания // Педагогика. – 1996. – № 4.

2.2. Формування культури організації в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі

1. Організаційно-педагогічні умови впровадження нових педагогічних технологій у навчально-виховний процес.
2. Методологічні основи управління сучасним загальноосвітнім навчальним закладом.
3. Сутність управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу.
4. Управління розвитком школи (з досвіду роботи директора, заст. директора).
5. Функції управління школою (з досвіду роботи директора, заст. директора).
6. Планування діяльності школи (з досвіду роботи).
7. Методи управління школою.
8. Мета, зміст і методика внутрішкільного контролю.
9. Особливості методичної роботи в школі на сучасному етапі.
10. Управління процесом розвитку професіоналізму вчителя.
11. Організація профільного навчання в сучасній школі.

12. Технології професійного управління сучасною школою.
13. Теорія та практика шкільного менеджменту.
14. Основи управління персоналом загальноосвітнього навчального закладу.
15. Ресурсне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом.
16. Організаційно-педагогічні основи управління інноваціями в загальноосвітньому навчальному закладі.
17. Маркетингова діяльність керівника загальноосвітнього навчального закладу.
18. Управління загальноосвітнім навчальним закладом на державно-громадських засадах.
19. Школа як осередок суспільного життя громади.
20. Функції школи як юридичної особи.
21. Формування іміджу загальноосвітнього навчального закладу.
22. Теорія та практика забезпечення конкурентоздатності загальноосвітнього навчального закладу.
23. Основи прийняття управлінського рішення.
24. Основи управління командою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болгаріна В.С. Культурологічний підхід до управління школою. – Х.: Основа, 2006. – 112 с.

2. Бондарь В.И. Управленческая деятельность директора школы. – К.: Рад. шк., 1987. – 160 с.
3. Держкова Н. Команда: этапы становления и поведение руководителей // Директор школы. – 1996. – № 1.
4. Єльнікова Г.В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент. – Х.: Гімназія, 1999. – 160 с.
5. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні. – Х.: Крок, 1999. – 303 с.
6. Информационные технологии управления: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 439 с.
7. Кибанов А.Я. Основы управления персоналом: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 304 с.
8. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление. – М.: Центр “Пед. поиск”, 2000. – 224 с.
9. Крижко В., Павлютенков Є. Менеджмент в освіті: Навчально-методичний посібник. – К., 1998. – 192 с.
10. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М.: Высш.шк., 1991. – 224 с.

11. Павлютенков Є.М., Крижко В.В. Основи управління школою. – Х.: Основа, 2006. – 176 с.
12. Педагогіка / За ред. М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 527 с.
13. Пікельна В.С. Новітні підходи до управління навчальними закладами // Управління школою. – 2003. – № 11. – С. 8-14.
14. Поташник М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. – К.: Рад. шк., 1988. – 210 с.
15. Робота з педагогічними кадрами. – Х.: Основа, 2006. – 144 с.
16. Сорочан Т.М. Освітня виставка: презентація здобутків, апробація досвіду. Методичні поради керівникам освіти. – Луганськ: Знання, 2006. – 20 с.
17. Сорочан Т.М. Професійне управління сучасною школою: Навчальний посібник. – Луганськ: Знання, 2003. – 108 с.
18. Сорочан Т.М. Управління школою – діяльність професійна: Посібник для директорів середніх загальноосвітніх навчальних закладів. – Луганськ: Знання, 2003. – 48 с.
19. Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика. Монографія. – Луганськ: Знання, 2005. – 384 с.

20. Уланов В. Логика организации школы // Директор школы. – 1996. – № 4.
21. Управление развитием школы / Под ред. М.М. Поташника и В.С. Лазарева. – М.: Новая школа, 1995. – 464 с.
22. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У 2-х част. / О.І. Мармаза, О.М. Касьянова, В.В. Григораш та ін. – Х.: Ранок, 2003. – 312 с.
23. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с.
24. Шкільний методкабінет: Новий тип роботи / Упоряд. Л. Галіцина, – К.: Шкільний світ: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 120 с.
25. Шпалинский В.В. Психология менеджмента: Учебное пособие. – Х.: ХГПУ, 2001. – 315 с.
26. Ямбург Е.А. Педагогический ансамбль школы. – М.: Знание, 1987. – 80 с.

2.3. Педагогічна психологія

1. Соціально-психологічні умови розвитку творчості педагогічного колективу.
2. Психолого-педагогічні дослідження особистості та індивідуальності учня.
3. Психолого-педагогічні дослідження колективу класу (школи).

4. Психологія відносин: учитель-учень, учитель-учитель, учитель-батьки.
5. Психологія навчальної діяльності учня (молодшого школяра, підлітка, учня старшого шкільного віку).
6. Розвиток обдарованих дітей у системі шкільної освіти.
7. Навчально-педагогічне співробітництво в освітньому процесі.
8. Аналіз діяльності педагога як єдність проектувально-рефлексивних умінь керівника школи.
9. Стиль педагогічної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
2. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. – М., 1986. – 214 с.
3. Костюк Т.С. Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1988. – 344 с.
4. Немов Р.С. Психология. В 3-х т. – М.: Просвещение, 1995. – 576 с.
5. Основи психології: Підручник / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1996. – 632 с.
6. Петровский А.В. Личность, деятельность, коллектив. – М.: Просвещение, 1992. – 255 с.

7. Рыбакова М.М. Конфликты и взаимодействия в педагогическом процессе. – М.: Просвещение, 1991. – 128 с.
8. Социология: наука об обществе / Под ред. В.П. Андрущенко. – Харьков, 1997. – 622 с.
9. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Учебное пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 672 с.

2.4. Психологія управління

1. Організаційно-психологічні аспекти процесу управління в закладах середньої освіти.
2. Основні напрямки гуманізації навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти.
3. Психологічні умови та шляхи забезпечення гуманізації управління освітніми закладами.
4. Основні принципи та форми взаємодії керівників освітніх закладів і шкільних психологів при розв'язанні управлінських проблем.
5. Типові управлінські ситуації в діяльності керівників закладів освіти (загальні та специфічні характеристики).
6. Зміст та структура психолого-педагогічної діяльності керівників закладів освіти.
7. Психологічний аналіз управлінських рішень.
8. Психологічні особливості основних типів керівництва в закладах середньої освіти.

9. Типи та причини виникнення конфліктів у закладах середньої освіти, їх профілактика.
10. Керівник і психологічний клімат у колективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова-Гурченко О.Г. Від конфлікту до взаєморозуміння. – К.: Інститут психології, 1992. – 36 с.
2. Анциферова Л.И. Психология самоактуализирующейся личности в работах А. Маслоу // Вопросы психологии. – 1973. – № 4. – С. 173-180.
3. Бендас Т.В. Гендерная психология. Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с.
4. Бех І.Д. Психологічна суть гуманізму у вихованні особистості // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 1994. – № 3. – С. 3-12.
5. Бойко В.В., Ковалев А.Г., Панферов В.И. Социально-психологический климат коллектива и личность. – М.: Мысль, 1983. – 207 с.
6. Борман Д., Воротина Л., Федерман Р. Менеджмент: Предпринимательская деятельность в рыночной экономике. – Гамбург, 1992. – С. 179-185.
7. Бородкин Ф.М., Коряк Н.М. Внимание: Конфликт: 2-е изд., перераб. и доп. – Новосибирск: Наука, Сиб. отд-ние, 1989 – 190 с.

8. Власова Н.Ж. Проснется боссом: справочник по психологии управления: В 3 т., ч.1 – Новосибирск: Корреспондент, 1994. – С. 165-169.
9. Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер: Доля руководителя – практика / Пер. с англ. – М: Дело, 1991. – С. 243-244.
10. Генов Ф. Психология управления / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – С. 360-369.
11. Гершунский Б.С. Прогностика управленческих решений в образовании // Сов. педагогика. – 1988. – № 1. – С. 50-56.
12. Гончаренко С.І., Мальований Ю.І. Гуманітаризація загальної середньої освіти // Початкова школа. – 1995. – № 3, 4.
13. Грининг Т. История и задачи гуманистической психологии // Вопросы психологии. – 1988. – № 4. – С. 161-167.
14. Гришина Н.В. Я и другие: общение в трудовом коллективе. – Л.: Лениздат, 1990. – 174 с.
15. Джозеф Г. Бойетт, Джинни Т. Бойетт Роль и обязанности лидера – что делают лидеры // Підручник для директора. – 2004. – № 5-6.
16. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности к деятельности. – Минск, 1976. – 176 с.

17. Журавлев А.Л. Взаимосвязь личности руководителя и стиля руководства в условиях совместной деятельности коллектива // Совместная деятельность: методология, теория, практика. – М.: Наука, 1988. – С. 151-166.
18. Зайверт Л. Ваше время – в ваших руках: советы руководителю, как эффективно использовать рабочее время / Пер. с нем. – М.: Экономика. – 1991. – С. 98-122.
19. Зигерт В., Ланг Л. Руководитель без конфликтов / сокр. пер. с нем. – М.: Экономика, 1990. – 355 с.
20. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. – К.: МПУУП, 1993. – С. 103-153.
21. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 180 с.
22. Карамушка Л.М. Управлінські конфлікти: Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. М.І. Пірен, Г.В. Ломкіна. – Чернівці – Київ, 1995 – С. 285-287.
23. Ковалев А.Г. Коллектив и социально-психологические проблемы руководства. – М., 1978. – 279 с.
24. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1996. – 260 с.

25. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: навчальний посібник. – К.: ТОВ “Ексоб”, 2003. – 513 с.
26. Маслов В.И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ. – К.: Центр, ин-т усовершенствования учителей. 1990. – 258 с.
27. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – С. 194-252.
28. Орлов А.Б. К. Роджерс и современный гуманизм // Вестник МГУ, сер. 14 Психология. – 1990. – № 2. – С. 55-58.
29. Орлов А.Б. Перспективы гуманизации обучения // Вопросы психологии. – 1988. – № 6. – С. 142-146.
30. Парыгин Б.Д. Научно-техническая революция и личность. Социально-психологические проблемы. – М.: Политиздат, 1978. – С. 198-212.
31. Педагогическая психология / Под ред. Н.В. Ключевой. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 520 с.
32. Психологический климат // Как добиться успеха: Практические советы деловым людям / Под общей ред. В.С. Труцкого. – М.: Политиздат, 1991. – С. 364-368.

33. Регуляция социально-психологического климата трудового коллектива / Под. ред. Б.Д. Парыгина. – Л.: Наука, 1986. – 238 с.
34. Роджерс К. Несколько важных открытий // Вестник МГУ, серия 14 Психология. – 1990. – № 2. – С. 58-65.
35. Ромашенко В.Н. Принятие решений. Ситуации и советы. – К.: Политиздат Украины, 1990. – 125 с.
36. Руководитель принимает решение / Сост. И.В. Липску. Советы умелого руководителя. – М.: Экономика, 1991. – С. 96 – 105.
37. Рыбакова М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе – М.: Просвещение, 1991. – 128 с.
38. Свенцицкий А.Л. Социальная психология управления. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1986. – С. 75-85.
39. Семенов В.Е., Люшеро В.П., Тимофеев Ю.Т. Социально-психологический климат в первичном коллективе и производственная эффективность // Психология – производству и воспитанию. – Л.: ЛГУ, 1977. – С. 24-30.
40. Скотт Дж. Г. Конфликты, пути их преодоления. – К.: Внешторгиздат, 1991 – 190 с.
41. Смирнов А.А. О психологической подготовке к труду // Вопр. психологии. – 1984. – № 5. – С. 107-114.

42. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Учебное пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 672 с.
43. Трейси Д. Менеджмент с точки зрения здравого смысла / Пер. с англ. – М.: 1998. – 160 с.
44. Туріщева Л.В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект. – Х.: Основа, 2006. – 144 с.
45. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения / Пер. с англ. – М.: Наука, 1992. – 158 с.
46. Шакуров Р.Х. Социальные и психологические проблемы руководства педагогическим коллективом. – М., 1982. – 208 с.
47. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех: Психология бизнеса / Пер. с нем. – М.: А/О изд. Группа "Прогресс", 1993. – С. 156-173.
48. Шляпов Е.Н. Гуманизация профессионального становления педагога // Советская педагогика. – 1991. – № 5, 6. – С. 117-119.

Для резерву керівників навчальних закладів

1. Проблеми дидактики й теорії виховання

1. Психолого-педагогічний аналіз сучасних педагогічних технологій.
2. Типи й методики аналізу сучасного уроку.
3. Створення педагогічних умов для розвитку творчості вчителя (учнів).
4. Роль сім'ї та школи у формуванні особистості школяра (організація співробітництва, досвід, проблеми).
5. Виховна система школи (проблеми, знахідки, пошук).
6. Психолого-педагогічний аналіз діяльності школи.
7. Моніторинг якості освіти: теорія і практика.
8. Проблеми організації навчально-виховного процесу в школі на сучасному етапі.
9. Теорія та практика виховної роботи в сучасній школі.
10. Сучасні форми й методи виховної роботи в умовах модернізації освіти.
11. Формування здорового способу життя особистості.
12. Особистісно орієнтований підхід як основа організації навчально-виховного процесу.
13. Моніторинг виховної роботи в навчально-виховному закладі.

14. Проблеми справедливого оцінювання навчальних досягнень учнів.

2. Формування культури організації в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі

1. Сутність управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу.
2. Функції управління школою (з досвіду роботи директора, заст. директора).
3. Планування діяльності школи (з досвіду роботи).
4. Методи управління школою.
5. Мета, зміст і методика внутрішкільного контролю.
6. Особливості методичної роботи в школі на сучасному етапі.
7. Організація профільного навчання в сучасній школі.
8. Теорія та практика шкільного менеджменту.
9. Організаційно-педагогічні основи управління інноваціями в загальноосвітньому навчальному закладі.
10. Формування іміджу загальноосвітнього навчального закладу.
11. Основи прийняття управлінського рішення.

3. Педагогічна психологія

1. Соціально-психологічні умови розвитку творчості педагогічного колективу.
2. Психолого-педагогічні дослідження особистості та індивідуальності учня.
3. Психолого-педагогічні дослідження колективу класу (школи).
4. Психологія відносин: учитель-учень, учитель-учитель, учитель-батьки.
5. Психологія навчальної діяльності учня (молодшого школяра, підлітка, учня старшого шкільного віку).
6. Розвиток обдарованих дітей у системі шкільної освіти.
7. Навчально-педагогічне співробітництво в освітньому процесі.
8. Аналіз діяльності педагога як єдність проєктувально-рефлексивних умінь керівника школи.
9. Стиль педагогічної діяльності.

4. Психологія управління

1. Організаційно-психологічні аспекти процесу управління в закладах середньої освіти.
2. Типові управлінські ситуації в діяльності керівників закладів освіти (загальні та специфічні характеристики).

3. Зміст та структура психолого-педагогічної діяльності керівників закладів освіти.
4. Психологічний аналіз управлінських рішень.
5. Психологічні особливості основних типів керівництва в закладах середньої освіти.
6. Типи та причини виникнення конфліктів у закладах середньої освіти, їх профілактика.
7. Керівник і психологічний клімат у колективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова-Гурченко О.Г. Від конфлікту до взаєморозуміння. – К.: Інститут психології, 1992. – 36 с.
2. Анциферова Л.И. Психология самоактуализирующейся личности в работах А. Маслоу // Вопросы психологии. – 1973. – № 4. – С. 173-180.
3. Бендас Т.В. Гендерная психология. Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2006. – 431 с.
4. Бершадский М.Е. Ценности: управление формированием или искусство воспитания? / Теория и практика образовательной технологии. – М.: НИИ шк. технологий, 2004. – С. 5-47.
5. Бершадский М.Е., Гузеев В.В. Дидактические и психологические основания образовательной технологии. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2003. – 256 с.

6. Бех І.Д. Виховання особистості / Особистісно орієнтований підхід: теоретико-психологічні засади. – К.: Либідь, 2003. – 278 с.
7. Бех І.Д. Виховання особистості / Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. Кн.2. – К.: Либідь, 2003. – 344 с.
8. Бех І.Д. Психологічна суть гуманізму у вихованні особистості // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. – 1994. – № 3. – С. 3-12.
9. Бойко А. Виховні суб'єкт-суб'єктні відносини вчителів і учнів // Рідна школа. – 2004. – № 4 – С. 4-9.
10. Бойко В.В., Ковалев А.Г., Панферов В.И. Социально-психологический климат коллектива и личность. – М.: Мысль, 1983. – 207 с.
11. Болгаріна В.С. Культурологічний підхід до управління школою. – Х.: Основа, 2006. – 112 с.
12. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11-17.
13. Бондарь В.И. Управленческая деятельность директора школы. – К.: Рад. шк., 1987. – 160 с.
14. Борман Д., Воротина Л., Федерман Р. Менеджмент: Предпринимательская деятельность в рыночной экономике. – Гамбург, 1992. – С. 179-185.

- 15.Бородкин Ф.М., Коряк Н.М. Внимание: Конфликт - 2-е изд., перераб. и доп. –Новосибирск: Наука, Сиб. отд-ние, 1989 – 190 с.
- 16.Булич Е.Г., Муравов І.В. Валеологія. Теоретичні основи валеології: Навчальний посібник – К.: ІЗМН, 1997.
- 17.Виховні технології / Упоряд. В. Варава, О. Зоц. – К.: Ред. Загальнопед. газ., 2004. – 120 с.
- 18.Власова Н.Ж. Проснется боссом : справочник по психологии управления : В 3 т., ч.І – Новосибирск: Корреспондент, 1994. – С. 165-169.
- 19.Вудкок М., Френсис Д. Раскрепощенный менеджер: Доля руководителя – практика // Пер. с англ. – М: Дело, 1991. – С. 243-244.
- 20.Выготский Л.С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. – 480 с.
- 21.Гадецький М.В. Організація навчального процесу в середній школі: Навчально-методичний посібник / М.В. Гадецький, Т.М. Хлебнікова. – Харків: Ранок, 2003. – 136 с.
- 22.Гадецький М.В., Хлебнікова Т.М. Організація навчального процесу в сучасній школі. – Харків: Ранок, 2003. – 136 с.
- 23.Гараджа В.Н. Свобода совести в общеобразовательной школе // Педагогика. – 1996. – № 4.

24. Генов Ф. Психология управления / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – С. 360-369.
25. Гершунский Б.С. Прогностика управленческих решений в образовании // Советская педагогика. – 1988. – № 1. – С. 50-56.
26. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века. – М.: Совершенство, 1998. – 608 с.
27. Гончаренко С., Мальований Ю. Гуманізація і гуманітаризація освіти // Шлях освіти. – 2001. – № 32. – С. 2-7.
28. Гончаренко С.І., Мальований Ю.І. Гуманітаризація загальної середньої освіти // Початкова школа. – 1995. – № 3, 4.
29. Грининг Т. История и задачи гуманистической психологии // Вопросы психологии. – 1988. – № 4. – С. 161-167.
30. Гришина Н.В. Я и другие: общение в трудовом коллективе. – Л.: Лениздат, 1990. – 174 с.
31. Гузеев В.В. Образовательные технологии: от приема до философии. – М.: Сентябрь, 1996.
32. Гузеев В.В. Планирование результатов образования и образовательная технология. – М.: Народное образование, 2001. – 240 с.
33. Гузеев В.В. Теория и практика интегральной образовательной технологии. – М.: Народное образование, 2001. – 224 с.

34. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения. – М., 1986. – 214 с.
35. Дерзкова Н. Команда: этапы становления и поведение руководителей // Директор школы. – 1996. – № 1.
36. Джозеф Г. Бойетт, Джинни Т. Бойетт Роль и обязанности лидера – что делают лидеры // Підручник для директора. – 2004. – № 5-6.
37. Дидактика современной школы: Пособие для учителей / Б.С. Кобзарь, Г.Ф. Кумарина, Ю.А. Кусый и др. Под ред. В.А. Онищука. – К.: Рад. шк., 1987. – 351 с.
38. Дидактика средней школы / Под ред. М.Н. Скаткина. – М.: Просвещение, 1982. – 319 с.
39. Довідник заступника директора: накази, наради, моніторинг, аналіз. – Х.: Основа, 2006. – 176 с.
40. Дьяченко М.И., Кандыбович Л.А. Психологические проблемы готовности к деятельности. – Минск, 1976. – 176 с.
41. Єльнікова Г.В. Атестація загальноосвітніх навчальних закладів в Україні: передумови, зміст, експеримент. – Х.: Гімназія, 1999. – 160 с.
42. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні. – Х.: Крок, 1999. – 303 с.

43. Життєві кризи особистості: Науково-методичний посібник: У 2ч. – К.: ІЗМН, 1998. – 360 с.
44. Журавлев А.Л. Взаимосвязь личности руководителя и стиля руководства в условиях совместной деятельности коллектива // Совместная деятельность: методология, теория, практика. – М.: Наука, 1988. – С. 151-166.
45. Зайверт Л. Ваше время – в ваших руках: советы руководителю, как эффективно использовать рабочее время / Пер. с нем. – М.: Экономика. – 1991. – С. 98-122.
46. Закон України “Про освіту”, 1999 // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004. – Ч.1. – С. 25-58.
47. Зигерт В., Ланг Л. Руководитель без конфликтов / сокр. пер. с нем. – М.: Экономика, 1990. – 355 с.
48. Информационные технологии управления: Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. Г.А. Титоренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 439 с.
49. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. – К.: МПУУП, 1993. – С. 103-153.
50. Карамушка Л.М. Психологічні основи управління в системі середньої освіти: Навчальний посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 180 с.

51. Карамушка Л.М. Управлінські конфлікти // Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. М.І. Пірен, Г.В. Ломкіна. – Чернівці-Київ, 1995 – С. 285-287.
52. Кибанов А.Я. Основы управления персоналом: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 304 с.
53. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – М.: Знание, 1989.
54. Кларин М.В. Характерные черты исследовательского подхода: обучение на основе решения проблем // Школьные технологии. – 2004. – № 1. – С. 11-26.
55. Ковалев А.Г. Коллектив и социально-психологические проблемы руководства. – М., 1978. – 279 с.
56. Коломінський Н.Л. Психологія педагогічного менеджменту: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1996. – 260 с.
57. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг.ред. О.В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
58. Конаржевский Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление. – М.: Центр “Пед. поиск”, 2000. – 224 с.
59. Конституція України. – К., 1996.

60. Концепція загальноосвітньої середньої (12-річна школа) // Нормативно-правове забезпечення освіти. – Х.: Основа, 2004.; Ч.1. – С. 107-128.
61. Коротаева Е.В. Обучающие технологии в познавательной деятельности школьников. – М.: Сентябрь, 2003. – 176 с.
62. Костюк Т.С. Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1988. – 344 с.
63. Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.
64. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття // Педагогіка і психологія. – 2003. – № 1. – С. 6-16.
65. Крижко В., Павлютенков Є. Менеджмент в освіті. Навчально-методичний посібник. – К., 1998. – 192 с.
66. Кузмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка родинного виховання: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – 324 с.
67. Леднев В.С. Содержание образования. – М.: Высш. шк., 1989. – 224 с.
68. Леднев В.С. Содержание образования: сущность, структура, перспективы. – М.: Высш.шк., 1991. – 224 с.
69. Лозко Г. Релігієзнавство та українознавчі дисципліни // Рідна школа. – 1997. – № 1.

70. Лозниця В.С. Психологія менеджменту: навчальний посібник. – К.: ТОВ “Ексоб”, 2003. – 513 с.
71. Мазнев О. Новий інформаційний вік: проблема навчання й освіти // Рідна школа. – 2005. – № 4 – С. 6-10.
72. Маслов В.И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ. – К: Центр, ин-т усовершенств. учителей. 1990. – 258 с.
73. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. – М.: Дело, 1992. – С. 194-252.
74. Мирский З.М. Заметки о гуманитарном образовании // Человек. – 1995. – № 6. – С. 154-166.
75. Мистецтво життєтворчості особистості: Науково-методичний посібник: У 2ч. – К., 1997. – 392 с.
76. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / Під заг.ред. О.І. Локшиної. – К.: “К.І.С.”, 2004. – 160 с.
77. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 33.
78. Немов Р.С. Психология. В 3-х т. – М.: Просвещение, 1995. – 576 с.

79. Орлов А.Б. К. Роджерс и современный гуманизм // Вестник МГУ, сер. 14 Психология. – 1990. – № 2. – С. 55-58.
80. Орлов А.Б. Перспективы гуманизации обучения // Вопросы психологии. – 1988. – № 6. – С. 142-146.
81. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. КікTENKO, О.М. Любарська та ін., За заг.ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2002. – 255 с.
82. Основи психології: Підручник / За ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – К.: Либідь, 1996. – 632 с.
83. Павлютенков Є.М., Крижко В.В. Основи управління школою. – Х.: Основа, 2006. – 176 с.
84. Паламарчук В.Ф. Школа учит мыслить. – М.: Просвещение, 1987. – 208 с.
85. Парыгин Б.Д. Научно-техническая революция и личность. Социально-психологические проблемы. – М.: Политиздат, 1978. – С. 198-212.
86. Пашута М.Т., Шкільнюк О.М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 118 с.
87. Педагогическая психология / Под ред. Н.В. Ключевой. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 520 с.

88. Педагогіка / За ред. М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 527 с.
89. Педагогіка / За ред. М.М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 527 с.
90. Петровский А.В. Личность, деятельность, коллектив. – М.: Просвещение, 1992. – 255 с.
91. Пікельна В.С. Новітні підходи до управління навчальними закладами // Управління школою. – 2003. – № 11. – С. 8-14.
92. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
93. Порус Б.Н. Личностная ориентация образовательного процесса: Учебно-справочное пособие для работников образования. – Луганск: Знание, 2004. – 128 с.
94. Порус Б.Н. Проблеми особистісно орієнтованого навчання: навчання учнів за Карлом Роджерсом // Освіта на Луганщині. – 2004. – № 1. – С. 77-87.
95. Порус Б.Н., Жовтан Л.В., Михайловська Г.А., Філіпова Т.В. Профільне навчання як форма і засіб особистісно орієнтованого освітнього процесу // Освіта на Луганщині. – 2003. – № 2. – С. 71-82.
96. Поташник М.М. Педагогическое творчество: проблемы развития и опыт: Пособие для учителя. – К.: Рад. шк., 1988. – 210 с.

97. Психологический климат // Как добиться успеха: Практические советы деловым людям / Под общей ред. В.С. Труцкого. – М.: Политиздат, 1991. – С. 364-368.
98. Психологія і педагогіка життєтворчості. – К.: ІЗМН, 1996. – 792 с.
99. Регуляция социально-психологического климата трудового коллектива / Под. ред. Б.Д. Парыгина. – Л.: Наука, 1986. – 238 с.
100. Работа з педагогічними кадрами. – Х.: Основа, 2006. – 144 с.
101. Роджерс К. Несколько важных открытий // Вестник МГУ, серия 14. Психология. – 1990. – № 2. – С. 58-65.
102. Ромащенко В.Н. Принятие решений. Ситуации и советы. – К.: Политиздат Украины, 1990. – 125 с.
103. Рубцов А., Юдин Б. Повне орієнтири гуманітарного освіти // Человек. – 1995. – № 2, 3, 4.
104. Руководитель принимает решение / Сост. И.В. Липску. Советы умелого руководителя. – М.: Экономика, 1991. – С. 96 – 105.
105. Рыбакова М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе – М.: Просвещение, 1991. – 128 с.

106. Рыбакова М.М. Конфликты и взаимодействия в педагогическом процессе. – М.: Просвещение, 1991. – 128 с.
107. Савченко А. Від людини освіченої до людини культури / Ціннісні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів // Рідна школа. – 1996. – № 5, 6.
108. Свенцицкий А.Л. Социальная психология управления. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1986. – С. 75-85.
109. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Уч. пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
110. Семенов В.Е., Люшери В.П., Тимофеев Ю.Т. Социально-психологический климат в первичном коллективе и производственная эффективность // Психология – производству и воспитанию. – Л.: ЛГУ, 1977. – С. 24-30.
111. Семья: социально-психологические и этические проблемы: Справочник. – К.: Изд-во полит. лит-ры Украины, 1990. – 254 с.
112. Симротюк А. Природосообразность обучения: дифференцированный или схоластический подходы? // Народное образование. – 2005. – № 1. – С. 117-24.
113. Сиротюк А.О. Природосообразность обучения // Школьные технологии. – 2004. – № 3. – С. 32-43.

114. Скотт Дж. Г. Конфликты, пути их преодоления. – К.: Внешторгиздат, 1991 – 190 с.
115. Смирнов А.А. О психологической подготовке к труду // Вопр. психологии. – 1984. – № 5. – С. 107-114.
116. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології. – Харків: Ранок, 2002. – 128 с.
117. Сорочан Т.М. Освітня виставка: презентація здобутків, апробація досвіду. Методичні поради керівникам освіти. – Луганськ: Знання, 2006. – 20 с.
118. Сорочан Т.М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія і практика. Монографія. – Луганськ: Знання, 2005. – 384 с.
119. Сорочан Т.М. Професійне управління сучасною школою: Навчальний посібник. – Луганськ: Знання, 2003. – 108 с.
120. Сорочан Т.М. Управління школою – діяльність професійна. – Луганськ: Знання, 2003. – 48 с.
121. Сорочан Т.М. Управління школою – діяльність професійна: Посібник для директорів середніх загальноосвітніх навчальних закладів. – Луганськ: Знання, 2003. – 48 с.
122. Социология: наука об обществе / Под ред. В.П. Андрущенко. – Харьков, 1997. – 622 с.

123. Социология: наука об обществе / Под ред. проф. В.П. Андрущенко, проф. Н.И. Горлача. – Харьков, 1997. – 430 с.
124. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Учебное пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 672 с.
125. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Учебное пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2003. – 672 с.
126. Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики. – К.: К.І.С., 2003. – 296 с.
127. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
128. Теория и практика образовательной технологии. – М.: НИИ шк. технологий, 2004. – 192 с.
129. Толстых А.В. Гуманитаризация образования и актуальные проблемы эстетического воспитания // Педагогика. – 1996. – № 4.
130. Трейси Д. Менеджмент с точки зрения здравого смысла / Пер. с англ. – М.: 1998. – 160 с.
131. Трубочева С. Зміст шкільної освіти як основа забезпечення соціалізації освіти // Шлях освіти. – 2001. – № 2. – С. 2-7.
132. Туріщева Л.В. Професійний розвиток педагога: психологічний аспект. – Х.: Основа, 2006. – 144 с.

133. Уланов В. Логика организации школы // Директор школы. – 1996. – № 4.
134. Управление развитием школы / Под ред. М.М. Поташника и В.С. Лазарева. – М.: Новая школа, 1995. – 464 с.
135. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У 2-х част. / О.І. Мармаза, О.М. Касьянова, В.В. Григораш та ін. – Х.: Ранок, 2003. – 312 с.
136. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию, или переговоры без поражения / Пер. с англ. – М.: Наука, 1992. – 158 с.
137. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: Підручник. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с.
138. Шакуров Р.Х. Социальные и психологические проблемы руководства педагогическим коллективом. – М., 1982. – 208 с.
139. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех: Психология бизнеса / Пер. с нем. – М.: А/О изд. Группа "Прогресс", 1993. – С. 156-173.
140. Шкільний методкабінет: Новий тип роботи / Упоряд. Л. Галіцина, – К.: Шкільний світ: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 120 с.
141. Школа диалога культур: Идеи. Опыт. Проблемы / Под общ. ред. В.С. Библера. – Кемерово: «Алеф» Гуманитарный центр, 1993. – 416 с.

142. Шляпов Е.Н. Гуманизация профессионального становления педагога // Сов. Педагогика. – 1991. – № 5, 6. – С. 117-119.
143. Шпалинский В.В. Психология менеджмента: Учебное пособие. – Х.: ХГПУ, 2001. – 315 с.
144. Ямбург Е.А. Педагогический ансамбль школы. – М.: Знание, 1987. – 80 с.

Для заступників директорів шкіл з виховної роботи

1. Актуальні аспекти виховної роботи на сучасному етапі.
2. Валеологічна освіта й виховання школярів у контексті розвитку сучасної освіти.
3. Взаємодія соціуму, школи, сім'ї та громадськості у вихованні особистості школяра.
4. Виховна система школи: проблеми, знахідки, пошук.
5. Гуманізація та гуманітаризація як основа організації навчально-виховного процесу в школі.
6. Діяльність дитячих організацій та об'єднань на сучасному етапі.
7. Діяльність заступника директора з виховної роботи як організатора виховного процесу школи.
8. Інтерактивні технології виховної роботи в школі.
9. Культурологічна компетентність педагогів та учнів як мета навчально-виховного процесу.
10. Метод проектів у виховній роботі школи.
11. Метод проектів у сучасній школі: традиції, перспективи, результати.
12. Місце і роль інтерактивних технологій у формуванні компетентностей особистості.

13. Моніторинг виховної роботи у навчально-виховному закладі.
14. Морально-естетичне виховання підлітків в умовах освітнього навчального закладу.
15. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації.
16. Особистісно орієнтований підхід як основа організації виховного процесу.
17. Особистісно орієнтована модель виховання: досвід, проблеми, перспективи.
18. Особливості роботи з дітьми, які потребують індивідуальної педагогічної уваги.
19. Планування виховного процесу школи, класу, дитячого об'єднання.
20. Планування виховної роботи школи (з досвіду роботи).
21. Планування та організація виховної роботи в школі.
22. Проблеми виховання дітей та учнівської молоді на сучасному етапі.
23. Психологія відносин: учитель-учень, учитель-учитель, учитель-батьки.
24. Психолого-педагогічні дослідження колективу класу (школи).
25. Розвиток обдарованих дітей у системі шкільної освіти.
26. Розвиток освіти в Україні: нові ціннісні орієнтири.

27. Роль дитячої організації в становленні та розвитку особистості учнів.
28. Роль сім'ї та школи у формуванні особистості школяра.
29. Самоврядування як засіб соціалізації дітей в умовах школи.
30. Система роботи школи щодо формування в учнів потреби у здоровому способі життя.
31. Соціальна адаптація учнів на засадах педагогіки життєтворчості.
32. Соціальні проекти в роботі сучасного навчального закладу.
33. Співвідношення навчання, виховання й розвитку в структурі освітнього процесу.
34. Створення в школі системи пошуку, розвитку й підтримки юних талантів.
35. Створення психолого-педагогічних умов для розвитку творчості учнів.
36. Сучасні форми й методи виховної роботи в школі.
37. Управління виховним процесом школи.
38. Формування життєвої компетентності учнів у сучасних соціокультурних умовах.
39. Формування й розвиток дитячого колективу та його виховні можливості.
40. Формування національної самосвідомості школярів у загальноосвітніх закладах освіти.

41. Формування особистості громадянина на засадах надбань світової та української культури.
42. Формування ціннісної сфери школяра в умовах освітнього закладу.
43. Школа — центр духовно-морального розвитку особистості.
44. Шляхи підвищення ефективності виховання в сучасній школі України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко Т.Ф. Молода сім'я: умови виховання дитини. Науково-метод. посібник. — К.: вид. Академія пед. наук України, Ін-т. пробл. вихов. — 2004. — 96 с.
2. Белкин А.С. Ситуация успеха как ее создать: Кн. для учителя. — М.: Просвещение, 1991. — 176 с.
3. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: Науково-практичні засади: Навчально-методичний посібник. — К.: Либідь, 2003. — 344 с.
4. Бех І.Д. Виховання особистості: у 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: Теоретико-технологічні засади: Навч-метод. видання. — К.: Либідь, 2003. — 280 с.
5. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: Науково-методичний посібник. — К.: ІЗМН, 1998. — 204 с.

6. Бех І.Д. Психологічна суть гуманізму у вихованні особистості // Педагогіка і психологія // Вісник АПН України. — 1994. — №3. — С. 3—12.
7. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: Шляхи реалізації. — К.: ІЗМН, 1996. — 232 с.
8. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика. — 1997. — №4. — С. 11—17.
9. Бондаренко І., Давидов П. Ціннісні орієнтири у формуванні державотворчих устремлінь молоді // Шлях освіти. — 1996. — №2.
10. Валеев Р. Дело по душе и жизненное самоопределение школьника // Воспитание школьников. — 2000. — №6. — С. 25-28.
11. Виховні технології / Упоряд. В. Варава, В. Зоц. — К. — Ред. Загальнопед. газета, 2004. — 120 с.
12. Вишневський О. Система цінностей і стратегія виховання // Рідна школа. — 1997. — №7, 8.
13. Гончаренко С.І., Мальований Ю.І. Гуманітаризація загальної середньої освіти // Початкова школа. — 1995. — №3, 4.
14. Гришина И.В., Васильченко Л.В. Профессиональная компетентность руководителя школы. — Х.: Основа, 224 с.

15. Гуткина Л.Д. Планирование и организация воспитательной работы в школе. — М.: Центр «Пед поиск», 2002. — 160 с.
16. Дем'янюк Т.Д. Зміст та методика народознавчої роботи в сучасній школі. — К.: ІСДО, 1996. — 108 с.
17. Єрмаков І.Г. Виховання життєтворчості: моделі виховних систем. — Х.: Основа, 2006. — 224 с.
18. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л.В. Сохань, І.Г. Єрмакова, Г.М. Несен — К.: Богдана, 2003. — 520 с.
19. Життєві кризи особистості: Науково-методичний посібник: У 2ч. — К.: ІЗМН, 1998. — 355 с.
20. Загальна середня освіта: Збірник нормативно-правових документів. Ч.І. — К.: ЗАТ “Ніглава”, 2003. — 436 с.
21. Закон України “Про охорону дитинства” // Урядовий кур’єр. — 2001. — №98.
22. Закон України “Про загальну середню освіту” // Інф. збірн. Мін. освіти, 1999. — № 15.
23. Класний керівник у сучасній школі: Метод. посібник / В.М. Оржеховська, О.І. Пилипенко та ін. — К.: Інститут змісту і методів навчання, 1996. — 156 с.

24. Концепція “Сім’я і родинне виховання” // Рідна школа. — 1996. — №11-12. — С. 14.
25. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект) // Інф. збірн. Мін. освіти і науки. — 2000. — №22.
26. Лизинский В.М. Практическое воспитание в школе: В 2ч. — М.: Центр «пед. поиск», 2004. — 160 с.
27. Мартинюк І.В. Національне виховання: теорія і методологія: Метод посібник. — К.: ІСДО, 1995. — 160 с.
28. Мистецтво життєтворчості особистості: Науково-методичний посібник: У 2ч. — К., 1997. — 936 с.
29. Нагорна А.М., Безпалько В.П. Репродуктивне здоров’я та статеве виховання молоді: Монографія. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. — 407 с.
30. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. — 2002. — № 31.
31. Оржеховська В.М., Хілько Т.В., Кириленко С.В. Посібник з самовиховання. — К: ІЗМН, 1996. — 192 с.

32. Основи національного виховання: за заг. ред. В.П. Кузя та ін. — К.: Інформ.-видав. центр “Київ”, 1993. Ч.1. — 152 с.
33. Павлютенков Є.М., Крижко В.В. Організація методичної роботи. — Х.: Основа, 2006. — 128 с.
34. Перспективні освітні технології: Науково-методичний збірник / За ред. А.М. Алексюк, І.Д. Бех та ін. — К., 2000. — 556 с.
35. Половое воспитание: Учебн. для высших учеб. завед. — Ростов н/Д.: Изд-во «Феникс», 2001. — 320 с.
36. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти // Інф. збірн. Мін. освіти і науки. — 2000. — №22.
37. Психологический климат // Как добиться успеха : Практические советы деловым людям / Под общей ред. В.С. Труцкого. — М.: Политиздат, 1991. — С. 364-368.
38. Психологія і педагогіка життєтворчості: Навчально-методичний посібник / За ред. В.Н. Доній та ін. — К., 1996. — 792 с.
39. Радченко А.Є Професіна компетентність учителя. — Х.: Основа, 2006. — 128 с.
40. Реабілітаційна педагогіка на рубежі ХХІ століття: Науково-методичний посібник: У 2ч. — К.: ІЗМН, 1998. — 518 с.

41. Савченко А. Від людини освіченої до людини культури / Цінносні орієнтації загальноосвітньої підготовки учнів // Рідна школа. — 1996. — №5, 6.
42. Селевко Г.К. Руководство по организации самовоспитания школьников // Школьные технологии. — 1999. — №6.
43. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології: навч.-метод. посібник. ІІПО. — Харків: Веста: Вид-во “Ранок”, 2002. — 128 с.
44. Справочник заместителя директора школы по воспитательной работе. / М.: Образовательный центр «Пед. поиск», 1999. — 160 с.
45. Тетерский С.В. Педагогический потенциал детско-молодежных общественных объединений // Педагогика. — 2001. — №6. — С. 40-44.
46. Толстых А.В. Гуманитаризация образования и актуальные проблемы эстетического воспитания // Педагогика. — 1996. — №4.
47. Трухін І.О., Шпак О.Т. Основи шкільного виховання: Навчальний посібник. — Київ: “Центр навчальної літератури”, 2004. — 160 с.
48. Усатенко Т.П. Українська національна школа: минуле і майбутнє — К.: Наукова думка, 2003. — 284 с.

49. Філінчук Г. Філософсько-соціологічні аспекти реформування освіти в Україні // Шлях освіти. — 1996. — № 2.
50. Хлебнікова Т.М. Ділова гра як метод активного навчання педагога. — Х.: Основа, 2006. — 80 с.
51. Шляпов Е.Н. Гуманізація професійного становлення педагога // Сов. Педагогіка. — 1991. — №5, 6. — С. 117-119.
52. Штайнер Р. Вопрос воспитания как социальный вопрос. — Калуга: Духовное познание, 1992. — 108 с.

Додаткова тематика випускних кваліфікаційних робіт

1. Можливості імплементації зарубіжного досвіду щодо реформування/модернізації/удосконалення системи управління освітніми закладами в Україні.
2. Державна політика в галузі освіти: механізми формування та реалізації.
3. Специфіка реалізації державної політики в галузі освіти на регіональному та місцевому рівнях.
4. Системний підхід до управління навчальними закладами (за типом).
5. Удосконалення механізмів (політичний, правовий, фінансово-економічний, організаційний, морально-етичний, соціально-психологічний, інформаційний та ін.) управління навчальними закладами (за типом).
6. Структурно-функціональний підхід щодо удосконалення системи управління навчальними закладами (за типом).
7. Акме-синергетичний підхід до професійного розвитку керівника навчального закладу.
8. Удосконалення методів роботи навчального закладу щодо соціального захисту дітей.
9. Контроль як механізм удосконалення діяльності навчального закладу.

10. Корпоративна та соціальна відповідальність навчальних закладів.
11. Удосконалення методів адаптації молодих вчителів у навчальному закладі (за типом).
12. Методи удосконалення виховної роботи у спеціалізованому дитячому закладі.
13. Методи ефективної комунікації в полікультурному освітньому середовищі.
14. Організаційно-правові та інформаційно-методичні засади роботи класних керівників в ЗОШ.
15. Управління впровадженням інновацій в навчальні заклади (за типом).
16. Управління соціально-педагогічними проектами (назва проекту).
17. Гендерні особливості в управлінні освітою.
18. Професійна усталеність менеджерів освіти в нетипових ситуаціях управлінської діяльності.
19. Добір надійного персоналу в галузі освіти.
20. Професійні деструкції та техніки їх подолання в професійній діяльності менеджерів освіти.
21. Організаційні форми удосконалення управлінської компетентності осіб, що зараховані до кадрового резерву обласних/районних відділів освіти (або навчальних закладів).

22. Удосконалення методів управління навчальною/виховною роботою в закладах освіти (за типом).
23. Концепція лідерства у контексті розвитку освіти в Україні.
24. Стратегії розвитку освіти в Україні в умовах інтеграції/глобалізації.
25. Методи ефективного управління в полікультурному освітньому середовищі.
26. Еволюція розвитку системи освіти (типу навчальних закладів) в Україні.
27. Удосконалення методів управління персоналом в закладах освіти.
28. Інформаційне забезпечення управління навчальними закладами (за типом).
29. Європейській контекст реформ у галузі освіти в Україні: переваги, недоліки.
30. Техніка прийняття менеджером освіти ефективних управлінських рішень та механізми їх реалізацій.
31. Еволюція розвитку управлінської еліти освітянської галузі в Україні.
32. Методи формування іміджу навчального закладу (за типом).
33. Стратегічне планування розвитку навчального закладу (за типом).

34. Оцінка якості освітніх послуг, що надаються закладами освіти.
35. Оцінка ефективності функціонування навчального закладу (за типом).
36. Оцінка ефективності/результативності професійної діяльності менеджерів освіти.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

Кафедра управління освітніми закладами та державної служби

ВИПУСКНА РОБОТА

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ
У СІЛЬСЬКІЙ МАЛОКОМПЛЕКТНІЙ ШКОЛІ

Виконав слухач курсів підвищення кваліфікації
за спеціальністю «Керівник навчального закладу»

Іваненко Ігор Володимирович

07.10.2012 – 27.10.2012

Керівник: Петренко Петро Петрович

Одеса 2013

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. НАУКОВО –ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	
1.1. Теоретичне обґрунтування поняття «оптимізація».....	6
1.2. Основні завдання, принципи та функції методичної роботи у загальноосвітній школі.....	10
1.3. Визначення змісту і структури методичної роботи у загальноосвітній школі.....	15
1.4. Форми методичної роботи у загальноосвітній школі.....	18
РОЗДІЛ II. ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ У СІЛЬСЬКІЙ МАЛОКОМПЛЕКТНІЙ ШКОЛІ	
2.1. Аналіз стану методичної роботи у Безім'янівському НВК «ЗОШ I-II ст. – ДНЗ»	20
2.2. Рекомендації щодо оптимізації методичної роботи у сільській малокомплектній школі.....	25
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

Навчальне видання

Постоян Т.Г. кандидат педагогічних наук, доцент.

**ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**
(для слухачів курсів підвищення кваліфікації
за спеціальністю «Управління навчальним закладом»)

Навчально-методичні рекомендації
для слухачів курсів підвищення кваліфікації
за спеціальністю 8.18010020
«Управління навчальним закладом»